

Sygn. akt II KO 48/21

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon

w sprawie **M. B.** skazanego z art. 148 § 1 k.k. i in.
oraz **K.R.** skazanego z art. 189 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 14 czerwca 2021 r.
wniosku SSN Marka Motuka w przedmiocie wyłączenia go od udziału w
rozpoznaniu kasacji
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

W dniach 24 lutego i 3 marca 2021 r. odbyła się rozprawa kasacyjna w sprawie M. B. skazanego z art. 148 § 1 k.k. i innych oraz K. R. skazanego z art. 189 § 1 k.k. i innych, sygn. akt II KK 299/19, przed Sądem Najwyższym, w którego składzie zasiadał SSN Marek Motuk. Kolejny termin rozprawy kasacyjnej wyznaczony został na 7 lipca 2021 r.

W dniu 1 czerwca 2021 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło oświadczenie SSN Marka Motuka, w którym stwierdził on, że po szczegółowym zapoznaniu się z aktami sprawy II KK 299/19 ujawnił, że jako sędzia Sądu Apelacyjnego w (...) uczestniczył w wydaniu przez ten Sąd wyroku w tej samej sprawie przeciwko tym samym oskarżonym. Wyrokiem z dnia 26 stycznia 2016 r., sygn. akt II AKa (...), Sąd Apelacyjny w (...) uchylił wyrok Sądu Okręgowego w W. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Przyczyną wydania takiego orzeczenia było stwierdzenie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1

pkt 10 k.p.k. w związku z naruszeniem art. 6 k.p.k., art. 80 i 85 § 1 k.p.k. przez Sąd I instancji. Sędzia stwierdził, że wprowadzie sąd odwoławczy, w którego składzie uczestniczył nie wypowiadał się co do wiarygodności poszczególnych dowodów, jednakże dokonał analizy wyjaśnień oskarżonych dochodząc do wniosku, że w sprawie zachodził konflikt interesów między oskarżonymi, który wykluczał możliwość ich reprezentowania przez jednego obrońcę. Zdaniem Sędziego ujawniona okoliczność może wywołać uzasadnioną wątpliwość stron – a w szczególności skazanych – co do jego bezstronności w sprawie, a w konsekwencji powinna ona skutkować wyłączeniem go od udziału w rozpoznaniu kasacji wniesionych w tej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 października 2013 r., sygn. akt IV KK 182/13 (Lex nr 1388233), *„Do zastosowania art. 41 § 1 k.p.k. nie jest konieczne stwierdzenie rzeczywistej stronnictwa sędziego, sędzia może być nawet subiektywnie i obiektywnie bezstronny. Dla skuteczności wniosku o wyłączenie sędziego w tym trybie powinno natomiast istnieć zewnętrze uzasadnione przekonanie, że bezstronność sędziego jest wątpliwa.”* Dodać należy, że wątpliwość co do bezstronności sędziego musi istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2012, z. 4, poz. 40).

Z tej perspektywy poddać należy kontroli okoliczność wymienioną we wniosku SSN Marka Motuka. Z treści złożonego przez Sędziego oświadczenia wynika, że upatruje on sam fakt swojego udziału w składzie sądu odwoławczego, który rozpoznawał apelacje wniesione przez obrońców oskarżonych, jako okoliczność w wystarczającym stopniu uzasadniającą wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. od udziału w sprawie. Tym samym, ta okoliczność sama w sobie przemawiać ma za stwierdzeniem uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego w danej sprawie.

Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić. Można przyjąć, że gdyby sam fakt wystąpienia takiej konfiguracji procesowej był źródłem uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędziego, to prawodawca zdecydowałby o jej umieszczeniu w katalogu okoliczności wymienionych w art. 40 § 1 k.p.k. dotyczących wyłączenia sędziego od udziału w sprawie z mocy prawa. Sytuacja zbliżona do występującej w badanej sprawie, a występująca stosunkowo często w praktyce, gdy w składzie sądu odwoławczego rozpoznającego apelację od wyroku sądu I instancji zapadłego w wyniku ponownego rozpoznania sprawy, zasiada sędzia, który podejmował decyzję procesową o uchyleniu wcześniej wydanego wyroku, nie została jednak wymieniona w art. 40 § 1 k.p.k. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 listopada 2009 r., III KK 153/09 (OSNKW 2010, z. 4, poz. 35): *„Sam fakt, że sędzia uczestniczący w rozpoznaniu apelacji, w której zakwestionowano pogląd prawny sądu pierwszej instancji, brał wcześniej udział w tej samej sprawie w wydaniu orzeczenia kasatoryjnego, w którym to zapatrywanie prawne stanowczo wyrażano (art. 442 § 3 k.p.k.), nie stanowi okoliczności wywołującej uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności tego sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.).”*

Z drugiej strony, nie można z góry wykluczyć, że w związku z wcześniejszym udziałem sędziego w rozpoznaniu sprawy przed sądem odwoławczym takie okoliczności wystąpią. Dlatego konieczne jest każdorazowe zbadanie, czy w konkretnej sprawie ujawniły się tego rodzaju zaszłości, które mogłyby wywołać (nie jakiegolwiek, ale tylko) uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego ze względu na jego wcześniejszy udział w składzie sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu I instancji wydany w tej samej sprawie.

W złożonym wniosku nie wskazano na takie okoliczności, a z jego uzasadnienia wynika, że podstawą tych wątpliwości ma być sam fakt wystąpienia opisanej konfiguracji procesowej. Analiza wyroku wydanego przez Sąd Apelacyjny w (...) w dniu 26 stycznia 2016 r., sygn. akt II AKa (...), w którego składzie zasiadał SSN Marek Motuk, również nie pozwala na stwierdzenie, że zaistniały okoliczności wywołujące uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności Sędziego w tej sprawie. Rozpoznając apelacje obrońców Sąd Apelacyjny w (...) ograniczył bowiem na podstawie art. 436 k.p.k. rozpoznanie środka odwoławczego do zarzutu

bezwzględnej postawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. (s. 10 ostatni akapit uzasadnienia tego wyroku). Potwierdził bowiem wystąpienie między oskarżonymi konfliktu interesów, przedstawił świadczące o tym okoliczności oraz odpowiednie fragmenty uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w (...) Nie zajął stanowiska co do oceny wyjaśnień oskarżonych jako zgodnych albo niezgodnych z prawdą. Nie wypowiadał się również w przedmiocie innych zgromadzonych w sprawie dowodów. Taki zakres rozpoznania badanej sprawy przez Sąd Apelacyjny w (...), w którego składzie zasiadał SSN Marek Motuk, nie może wywoływać uzasadnionej wątpliwości co do jego bezstronności. Tym bardziej, gdy się zważy na to, że wątpliwość co do bezstronności sędziego (art. 41 § 1 k.p.k.) musi istnieć obiektywnie i poddawać się zewnętrznej weryfikacji oraz ocenie, a nie być tylko subiektywnym przekonaniem określonej osoby (por. nadto postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2014, z.4, poz.40).

Mając powyższe na uwadze postanowiono jak wyżej.